

Dostupnost i raznolikost filmova u velikim hrvatskim narodnim knjižnicama u odnosu na IMDb popis filmova

Barbara Konjevod¹

Sveučilište u Splitu, Fakultet elektrotehnike, strojarstva i brodogradnje

barbara.konjevod@fesb.hr

Mirko Duić

Sveučilište u Zadru, Odjel za informacijske znanosti

mduic@unizd.hr

Libellarium 12, 1-2 (2021): 127-146

UDK: 027.022:026.064]: 025.355(497.5)

Izvorni znanstveni rad / Original Scientific Paper

Primljeno / Received: 03. 09. 2021.

Prihvaćeno / Accepted: 28. 12. 2021.

doi:10.15291/libellarium.3423

Sažetak

Cilj. Cilj je rada bio ispitati u kojoj su mjeri filmovi koji su najbolje ocijenjeni od strane gledatelja, prema *Internet Movie Database (IMDb)* popisu, zastupljeni u zbirkama *Gradske knjižnice Rijeka*, *Gradske knjižnice Marka Marulića u Splitu* i *Knjižnica grada Zagreba*. Također, cilj je rada bio istražiti raznolikost filmova s IMDb popisa koji su dostupni u spomenutim knjižnicama, s obzirom na državu podrijetla i vrijeme nastanka filma.

Metodologija. Korištena je metoda usporedbe kataloga odabranih knjižnica s popisom najboljih filmova prema ocjenama korisnika IMDb portala, jednog od najvažnijih mrežnih izvora podataka o filmovima. Istraživački podaci prikupljeni su tijekom 2021. godine.

Rezultati. Rezultati pokazuju da istražene knjižnice imaju otprilike 50 % do otprilike 70 % filmova s IMDb popisa u zbirkama. Utvrđeno je da knjižnice u svojim zbirkama primjetno češće imaju filmove iz SAD-a s IMDb popisa, u odnosu na filmove s istog popisa napravljene u drugim državama. S obzirom na vrijeme nastanka filmova, ne postoje značajnija odstupanja između filmova s IMDb popisa koji su u knjižnicama i filmova na samom IMDb popisu.

¹ Rad je djelomično zasnovan na diplomskom radu Barbare Konjevod pod nazivom „Dostupnost i raznolikost filmova u hrvatskim narodnim knjižnicama u odnosu na IMDb popis najbolje ocijenjenih filmova“, pod mentorskim vodstvom Mirka Duića. Obranjen je na Sveučilištu u Zadru 2018. godine. U ovom se radu uspoređuju rezultati prezentirani u navedenom diplomskom radu s rezultatima istraživanja naknadno provedenog u srpnju 2021. Metodologija je istraživanja koja se pritom koristi ista.

Praktična primjena. Rad sadrži prijedloge aktivnosti koji mogu doprinijeti izgradnji raznolikih filmskih zbirki.

Originalnost/vrijednost. Rad ukazuje na važnost i mogućnosti jačanja raznolikih filmskih zbirki. U radu je predstavljena i istražena tema koja je slabo zastupljena u literaturi.

KLJUČNE RIJEČI: filmske zbirke, Internet Movie Database (IMDb), kulturna raznolikost, narodne knjižnice

1. Uvod

Knjižnice su oduvijek nastojale izgrađivati kvalitetne i raznolike zbirke na različitim medijima kako bi zadovoljile i razvile raznolike potrebe svojih korisnika i unaprijedile njihova znanja i vještine. Kvalitetna i raznolika knjižnična ponuda doprinosi formiranju aktivnih, demokratski tolerantnih i informacijski pismenih korisnika koji znaju vrednovati informacije, prihvaćati kulturnu raznolikost, njegovati vlastitu kulturu, kritički promišljati, poštovati ljudska prava te biti slobodni i sposobni građani. Gledanje filmova danas predstavlja jednu od najčešćih aktivnosti u provođenju slobodnog vremena. Film je medij suvremenog društva kojim se izgrađuje identitet pojedinca. Zbog svoje obrazovne i kulturne uloge, zbog atraktivnog vizualno-zvučnog prikaza različitih fenomena stvarnosti, film je odavno pronašao svoje mjesto u knjižničnim zbirkama. Ovim radom želi se ukazati na važnost i potrebu kvalitetne i raznolike filmske ponude u knjižnicama. Kao i kvalitetna, raznolika knjižnična zbirka knjiga, jednako tako i kvalitetna, raznolika filmska zbirka može imati veliki kulturni, društveni, umjetnički i obrazovni značaj za korisnike knjižnice. Kao i knjige, i kvalitetni filmovi mogu nas poučiti određenim vrijednostima jedinstvenima za svaku kulturu, produbljuju maštu, kreativnost, razvijaju sposobnost percepcije i zaključivanja. Kvalitetni, raznoliki filmovi mogu imati bitnu ulogu u formalnom i neformalnom obrazovanju, učenju stranih jezika, razvijanju kritičkog mišljenja i kreativnosti te povećanju interesa za knjižnice. Stoga je važno da knjižnice posvećuju istu pozornost razvoju filmskih zbirki kao i zbirkama knjiga. Vrijednost razvijanja kvalitetnih i raznolikih filmskih zbirki potvrđuju i IFLA-ine *Smjernice za audiovizualnu i multimedijску građu* koje prepoznaju potrebu za audiovizualnom i multimedijском knjižničnom građom te ukazuju na njezin značaj kao specifičnog oblika kulturnog dobra. Smjernice ističu da se tu vrstu građe ne smije smatrati suvišnom i prestižnom, već je potrebno stalno ukazivati na prednosti koje nudi (Royan et al. 2005, 8). Važnost toga da filmska zbirka sadrži filmove iz različitih država i filmove o različitim kulturama, posebno dolazi do izražaja kada se promatra u kontekstu multikulturalnih usluga knjižnica. U radu iz 2013. godine o multikulturalnim uslugama hrvatskih narodnih knjižnica, Faletar, Faletar Tanacković i Lacović istaknuli su da narodne knjižnice trebaju promicati raznolikost, multikulturalnost i interkulturalnost kao zajedničku baštinu čovječanstva. Ističe se da svojim djelovanjem knjižnice trebaju stvarati uvjete za „međukulturni dijalog i skladan suživot svih članova društva“ (Faletar, Faletar Tanacković i Lacović 2013, 155). Autori također navode da se u stručnoj literaturi multikulturalne knjižnične usluge razumijevaju kao pružanje knjižničnih usluga namijenjenih nedovoljno zastupljenim skupinama u društvu, poput nacionalnih manjina i azilanata, ali da se one također razumijevaju kao „pružanje multikulturalnih informacija

i usluga svim knjižničnim korisnicima“, kako bi se promicala svijest o vrijednosti kulturne raznolikosti, te kako bi se razvijala i poticala multikulturalna pismenost i interkulturalni dijalog u društvu (Faletar, Faletar Tanacković i Lacović 2013, 162-63). Sukladni su s tim pogledima i rezultati istraživanja provedenog anketiranjem velikog broja ravnatelja hrvatskih narodnih knjižnica, koji ukazuju na to da čak 98 % ravnatelja smatra da knjižnice „trebaju doprinositi stvaranju tolerantnog, kulturno i jezično pluralističkog društva i razvijati interkulturalni dijalog“ (Faletar, Faletar Tanacković i Lacović 2013, 177). Upravo u kontekstu tako shvaćenih multikulturalnih knjižničnih usluga, posebno dolazi do izražaja važnost izgradnje raznolikih filmskih zbirki s filmovima o kulturama iz različitih krajeva svijeta. Korisnicima knjižnice raznolike će filmske zbirke zasigurno omogućiti kvalitetnije uvide o događanjima i fenomenima izvan Hrvatske, kao i uvide o brojnim zajednicama i kulturama prisutnima širom svijeta te će ih također podržati u daljnjem razvoju multikulturalne pismenosti i interkulturalnog dijaloga.

2. Filmsko nakladništvo i preferencije publike

Nakladništvo je djelatnost koja organizira proces objavljivanja djela, na različite načine dodaje vrijednost djelu te štiti autorska prava. Iako je često bitan cilj nakladništva ostvariti profit, ujedno je ono suodgovorno za oblikovanje i očuvanje kulturnog identiteta te obrazovanje članova društva (Tomašević 2015, 84). Tradicionalno, proizvod je nakladništva bila tiskana knjiga, no zbog pojave novih tehnologija nakladništvo se širi na ostale medije: objavljivanje elektroničkih knjiga i časopisa, baza podataka, glazbe na CD diskovima, filmova na DVD diskovima itd. Za polje filmskog nakladništva bitna je okolnost da još u prvom dijelu 20. stoljeća, filmski studiji iz Hollywooda postaju najveći svjetski proizvođači i distributeri filmova (Lorenzen 2007, 349). To su ostali do današnjih dana te se sada može govoriti o njihovoj svjetskoj dominaciji u polju filma. Neki su od razloga za uspostavljanje tržišne dominacije najvećih holivudskih filmskih studija njihova kvalitetna marketinška strategija, snažna promocija i distribucija filmova širom svijeta te detaljno istraživanje tržišta (Scott 2002, 969-970). Iako i neholivudski filmovi mogu postati svjetski hitovi i zaraditi puno više nego što je u njih uloženo, većina ih nema mogućnost distribucije i prikazivanja na svjetskom tržištu te ostaje zanemarena od strane medija (Iordanova 2012, 17).

Na mogućnosti izgradnje različitih tipova knjižničnih zbirki, pa tako i na mogućnosti izgradnje filmskih zbirki u narodnim knjižnicama, snažan utjecaj imaju nakladnici. Kada nakladnici objavljuju znatan broj filmova na DVD-u, filmova iz različitih država i perioda, onda knjižničari imaju mogućnost nabavljati raznolike filmove i izgrađivati raznolike filmske zbirke. No ako se takvi filmovi ne objavljuju ili se objavljuju u malom broju, onda i uz najbolju volju i svijest o potrebi izgradnje raznolikih filmskih zbirki, knjižničari ih ne mogu izgrađivati.

Kao i u mnogim drugim zemljama, i u Hrvatskoj su domaći filmski nakladnici ponajprije orijentirani na distribuciju holivudskih filmova. U Hrvatskoj veliku ulogu u osiguravanju pristupa neholivudskom filmskom sadržaju imaju filmski festivali, pojedine „nezavisne“ kino dvorane, internetska distribucija filmova, ponekad i knjižnice koje korisnicima omogućuju pristup kvalitetnim, raznolikim filmovima. No prisutni su problemi u osiguravanju pristupa filmovima iz različitih dijelova svijeta, kao i starijim filmovima. Na primjer, prikazivači tih filmova često nemaju dovoljno financija za otkup filmske građe, prisutna je

tehnička zastarjelost i zanemarenost malih kino dvorana i uglavnom ovise o suradnji sa stranim kulturnim institutima koji su uglavnom smješteni u Zagrebu (Jagec 2004, 97). Također je bitno istaknuti da je u Hrvatskoj ponuda filmova u kinima, na DVD diskovima i na televizijskim kanalima primjetno naklonjena holivudskim filmovima. Tako, na primjer, u najbrojnijim i najbolje opremljenim *multiplex* kinima, prednost imaju holivudski hitovi, tj. *blockbusteri* koji prevladavaju na repertoaru. Djeca i mladi najčešći su posjetitelji tih kina pa se može reći da se tako stvaraju nove generacije gledatelja sustavno „odgajane“ da preferiraju holivudski film. Stoga nije neobično da značajan dio publike u Hrvatskoj preferira holivudske filmove, a što je utvrđeno i u kontekstu knjižnica, istraživanjem filmskih preferencija posjetitelja *web* stranica hrvatskih knjižnica. U tom je istraživanju utvrđeno da kod ispitanika prevladava interes za filmove iz SAD-a, dok iskazuju manji interes za filmove iz većine drugih država i regija, no ipak primjetan interes. Stoga je i to jedan od pokazatelja da je bitno da knjižnice u svoje zbirke uključuju neholivudske, raznolike, kvalitetne filmove (Duić 2017, 174).

Posljednjih godina primjetan je trend širenja dostupnosti i korištenja pretplatnih *streaming* servisa putem kojih se mogu gledati filmovi na vlastitom računalu, mobitelu ili nekom drugom uređaju s brзом internetskom vezom. Jedan je od tih servisa primjerice Netflix, koji je već nekoliko godina dostupan u Hrvatskoj za privatne korisnike. Ipak, oni najpopularniji *streaming* servisi koje pružaju kompanije poput Netflix-a i Amazona, nisu za sada dostupni za pretplatu institucijama poput knjižnica (Hobbs, Deslauriers i Steager 2019, 174-75). No postoje *streaming* servisi koji se mogu koristiti u knjižnicama, na primjer, u SAD-u su različite knjižnice pretplaćene na servise Kanopy, Alexander Street ili Hoopla (Hobbs, Deslauriers i Steager 2019, 172-73). U Hrvatskoj za sada nema knjižnica pretplaćenih na neki od *streaming* servisa putem kojih bi svojim korisnicima pružale pristup filmovima. Moguće je da još ni nema *streaming* servisa koji bi bili spremni ponuditi pretplatu hrvatskim knjižnicama. No u svjetlu primjetnog rasta ponude i korištenja *streaming* servisa za hrvatske privatne korisnike, može se postaviti pitanje je li to možda utjecalo na pad interesa korisnika knjižnica za posudbom filmova na DVD ili Blue-Ray medijima. Također, može se postaviti i pitanje bliži li se, zbog utjecaja *streaming* servisa, zbog utjecaja internetskog piratstva i drugih okolnosti, kraj daljnjoj nabavi fizičkih filmskih medija u knjižnicama. Nije moguće na ta pitanja dati jednoznačne odgovore jer, nažalost, o učestalosti posudbe filmova iz hrvatskih knjižnica ne postoje recentna istraživanja. Ovo je zasigurno tema koju bi vrijedilo što prije istražiti. No u vezi toga bitno je istaknuti i to da trenutačno postoji niz razloga zašto mediji poput DVD-a mogu još uvijek biti važan dio knjižničnih zbirki, a među tim su razlozima i sljedeći: nemaju svi (potencijalni) korisnici knjižnica kvalitetnu internetsku vezu ili dovoljno novaca za plaćanje pretplate na *streaming* servise, *streaming* servisi nemaju nužno dovoljno raznolik izbor filmova da bi zadovoljili potrebe svih korisnika – različite su ponude sadržaja na *streaming* servisima što ili ograničava korisnike na gledanje jedne određene ponude ili su primorani izdvojiti više novaca za pretplatu na različite *streaming* platforme kako bi time i ponuda bila raznolikija, nemaju svi korisnici dovoljno znanja ni volje za korištenje *streaming* servisa, samo dio sadržaja na nekim *streaming* servisima trenutačno ima prijevod na hrvatski jezik. Ustanova poput knjižnice kojoj je cilj čuvati i promovirati kulturnu baštinu ima pretpostavke da može bolje ispuniti ulogu dugotrajnog očuvanja filmova i dugoročnog pružanja pristupa filmovima u svojim zbirkama u odnosu na komercijalne *streaming* servise koji pojedine filmove mogu nuditi tek ograničeno vrijeme i u ograničenom zemljopisnom području (Crane 2021).

3. Internet Movie Database (IMDb)

Na internetu postoji mnogo mrežnih stranica koje nude razne informacije o filmovima, filmskim redateljima, glumcima, fiksijskim likovima i drugim filmskim fenomenima. Među najpoznatije ubrajaju se *Internet Movie Database (IMDb)*,² *Rotten Tomatoes*³ i *Metacritic*.⁴

IMDb je najposjećenija od navedenih mrežnih stranica, ujedno i najveća filmska mrežna baza podataka.⁵ Zanimljiva je povijest nastanka IMDb-a. Godine 1990. neki od ljubitelja filma i korisnika mrežnog servisa *Usenet*a napisali su često postavljana pitanja iz dotadašnjih rasprava te su dodali popis i biografije glumaca i redatelja. Zatim je C. Needham, osnivač IMDb-a, napravio bazu podataka „rec.arts.movies“ u koju su korisnici nastavili unositi podatke o filmovima. Godine 1995. IMDb dobiva današnji naziv, a godine 1998. vlasnik mu postaje tvrtka *Amazon* (Naun i Elhard 2005, 25). Danas IMDb sadrži podatke o nekoliko milijuna filmova, televizijskih i zabavnih programa.⁶ No IMDb nije samo baza podataka, već je i društvena mreža jer korisnicima omogućuje sudjelovanje i interakciju. Na IMDb-u filmove mogu ocjenjivati i o njima pisati recenzije svi registrirani aktivni korisnici.

U hrvatskim publikacijama za sada nema znanstvenih radova koji istražuju IMDb filmsku bazu podataka, ali ih je dosta objavljeno u publikacijama izvan Hrvatske i u tim su radovima istraženi razni aspekti IMDb-a. Na primjer, M. Saraee i suradnici koristili su tehniku rudarenja podataka za analizu korisničke ocjene filmova kako bi vidjeli koji faktori najviše doprinose visokim ocjenama. Rezultati su pokazali da su redatelj i glumci najvažniji faktori utjecaja na ocjenu filma. Proračun filma nije najvažniji pokazatelj hoće li film biti dobro ocijenjen od strane korisnika IMDb-a. Također, prema ocjenama korisnika, primijećeno je da kvaliteta filmova s vremenom pada. Najviše ocjene korisnika u prosjeku su dobili filmovi snimljeni u razdoblju od 1930. do 1959. godine (Saraee, White i Eccleston 2004). Bitno je istaknuti da su te ocjene, prije svega, pokazatelj subjektivnih mišljenja korisnika IMDb-a, dakle, one nisu jedini i neoborivi pokazatelj kvalitete ocjenjivanih filmova. No ipak ocjene korisnika IMDb-a mogu biti svojevrsna preporuka za gledanje najbolje ocijenjenih filmova, te mogu biti orijentir i poticaj knjižničarima da uvrste te filmove u knjižnične zbirke. Budući da su mnogi knjižničari pohvalili IMDb kao popularan i učinkovit informacijski alat, C. Chiat Naun i K. C. Elhard istražili su opis filmova na IMDb-u i usporedili ga sa standardnom angloameričkom kataložnom praksom. Usporedili su različite elemente opisa filmova kako bi se otkrile sličnosti i razlike kod tih dvaju pristupa. Utvrdili su da IMDb pruža adekvatne i točne informacije o filmu te da se zbog znatnog podudaranja opisa filmova na IMDb-u i opisa u knjižničnom katalogu, IMDb može koristiti ne samo kao učinkovit referentni alat za informiranje korisnika o filmovima, već i kao inspiracija i izvor podataka za daljnji razvoj kataložne prakse (Naun i Elhard 2005, 40-41). Vezano za korištenje IMDb-a u knjižnicama, vrijedi opisati i rad B. Sengula i suradnika o filmovima u narodnim knjižnicama i IMDb pre-

2 *Internet movie database* može se prevesti kao *Internetska baza podataka o filmovima*. IMDb. 2021. Pristupljeno 24. kolovoza 2021. <http://www.imdb.com>.

3 *Rotten Tomatoes*. 2021. Pristupljeno 24. kolovoza 2021. <https://www.rottentomatoes.com>.

4 *Metacritic*. 2021. Pristupljeno 24. kolovoza 2021. <http://www.metacritic.com>.

5 Prema stranici *Alexa Internet*, koja prikuplja komercijalne podatke o web prometu, IMDb je na 69. mjestu, *Rotten Tomatoes* na 580. mjestu, a *Metacritic* na 2456. mjestu. *Alexa Internet*. n.d. „IMDb.“ Pristupljeno 24. kolovoza 2021. <https://www.alexa.com/siteinfo/imdb.com>.

6 IMDb. 2021. „What is IMDb.“ Pristupljeno 24. kolovoza 2021. https://help.imdb.com/article/imdb/general-information/what-is-imdb/G836CY29Z4SGNMK5?ref_=helpart_nav_1#.

porukama. Usporedbom IMDb popisa pedeset najbolje ocijenjenih filmova u razdoblju od 2000. do 2009. godine i kataloga narodnih knjižnica srednje veličine, ustanovilo se da ne postoji veza između ranga najbolje ocijenjenih filmova s IMDb popisa i broja primjeraka tih filmova u knjižnici. Međutim, utvrđena je veza između knjižničkog broja primjeraka najbolje ocijenjenih filmova s IMDb popisa i njihove države podrijetla, žanra i MPAA oznaka.⁷ Također, utvrđeno je da među najbolje ocijenjenim filmovima s IMDb popisa koji su dostupni u knjižnicama, dominiraju filmovi iz SAD-a, a po žanru dominiraju obiteljski, znanstveno-fantastični i animirani filmovi (Bay Sengul et al. 2012, 359-360).

4. Filmske zbirke u narodnim knjižnicama

Izgradnja knjižničnih zbirki je proces u koji knjižnice ulažu puno truda, vremena i financijskih sredstava. U tom je procesu važno da nastoje izgrađivati zbirke koje će svojim rasponom građe zadovoljavati sve članove zajednice (Nebesny i Švob 2002, 60). Da bi uspješnije postigle taj cilj, knjižnice mogu provoditi istraživanja o stavovima i ponašanjima korisnika vezanima za knjižnične zbirke. Primjer jednog istraživanja tog tipa predstavljen je u radu „Razvoj knjižničnih zbirki kao preduvjet i mjera razvoja knjižnice“. Autori rada anketirali su korisnike Knjižnice i čitaonice Bogdana Ogrizovića u Zagrebu kako bi se upoznali s njihovim pogledima i stavovima o fondu knjižnice, posebno o tome jesu li korisnici zadovoljni s dostupnošću građe (Vrana i Kovačević 2017, 79). Osim istraživanja poput toga, za uspješnu izgradnju knjižnične zbirke knjižničari se mogu koristiti smjernicama za izgradnju zbirki koje sadrže jasne kriterije za odabir građe. Ti kriteriji razlikuju se s obzirom na različite vrste knjižnične građe – ovisno o tome nabavljaju li se knjige, periodika, gramofonske ploče, glazba na CD diskovima ili filmovi na DVD diskovima, primjenjuju se različiti kriteriji za odabir (Nebesny i Švob 2002, 63). Danas su smjernice za izgradnju različitih vrsta zbirki posebno bitne jer se zahvaljujući tehnološkom napretku mijenjaju načini izgradnje knjižničnih zbirki i mediji na kojima je sadržaj pohranjen. Knjižnice više nisu ograničene samo na nabavu i organizaciju tiskane građe, već uključuju građu na različitim medijima npr. audiovizualnu i elektroničku građu. E. G. Evans ističe da su temeljna polazišta za uspješnu izgradnju zbirki kulturna pozadina zajednice u kojoj knjižnica djeluje te vrijednosti i stavovi pojedinaca u toj zajednici (Evans 1987, 34). Također, Katica Tadić smatra da su temeljni faktori pri odabiru knjižnične građe želje i potrebe zajednice u kojoj knjižnica djeluje (Tadić 1994, 41). Tadić ističe i to da uz načelo potražnje građe, mnogi knjižničari također podržavaju načelo vrijednosti građe. Prema tom načelu potrebno je nabavljati građu koja intelektualno obogaćuje život korisnika knjižnice, pa i onda kada ta građa nije previše tražena od velikog broja korisnika. Ta je građa nužna kako bi se potpunije ispunili odgojni i obrazovni ciljevi knjižnice. No da bi se odabrala vrijedna građa, Tadić ističe da je nužno da knjižničari dobro poznaju područje za koje nabavljaju građu, da su informirani o tom području što se tiče klasičnih djela i što se tiče recentnih djela (Tadić 1994, 39-40). Navodi također tipove vrijedne građe koju trebaju nabavljati narodne knjižnice:⁸ „građu koju navode standardni popisi; građu o kojoj je recen-

7 Motion Picture Association of America (MPAA) oznake koriste se za ocjenjivanje prikladnosti filmova za određenu publiku na temelju sadržaja filma.

8 Katica Tadić koristi se terminom *pučke knjižnice*.

zija objavljena bar u dva časopisa; građu koja ima trajnu literarnu ili društvenopovijesnu vrijednost“ (Tadić 1994, 41). Uvidi iz istraživanja koje su proveli Petr Balog, Dragija Ivanović i Feldvari, ukazuju na to da je kvaliteta zbirke značajan faktor koji doprinosi pozitivnom vrednovanju ukupnog poslovanja knjižnice (Petr Balog, Dragija Ivanović i Feldvari 2010, 10). Posebno se u odabiru filmske građe namijenjene djeci i mladima mora voditi računa o obrazovnoj kvaliteti i primjerenosti filmskih sadržaja dobi korisnika koji će gledati filmove iz knjižnice (Hajsig 2006, 42). Na primjer, u Gradskoj knjižnici Rijeka nastoji se nabavljati obrazovne filmove najrazličitijih tematika – od medicine, povijesti i lokalne tematike, do kemije i biologije (Črnjar i Silić 2006, 50). Posebnost je izgradnje filmskih zbirki u riječkoj knjižnici to da im je važan kriterij formiranja zbirki bilo „integriranje knjižne i neknjižne građe prema sadržajnim odnosno tematskim cjelinama“, a ne prema vrsti građe. Cilj je takve prakse bilo uklanjanje granice između različitih medija i stavljanje u prvi plan građe sa sličnim ili istim sadržajima, neovisno kojim su medijima ti sadržaji predstavljeni (Črnjar i Silić 2006, 58-59). Jedan od rijetkih znanstvenih radova u domaćoj literaturi o filmskim zbirkama je rad autora Cej, Grašić-Kvesić i Silić, koji su istražili učestalost korištenja zbirki i usluga audiovizualne, multimedijalne i elektroničke građe u Knjižnici Augusta Cesarca u Zagrebu, te u Knjižnici Tina Ujevića, također u Zagrebu. Anketiravši 220 članova tih dviju knjižnica, autori su došli do niza uvida koji se mogu koristiti za prilagodbu nabavne politike i unapređenje zbirki i usluga (Cej, Grašić-Kvesić i Silić 2013, 151-52). Između ostaloga, utvrđeno je da čak 82,27 % ispitanika koristi filmsku i ostalu građu u istraženim zbirkama (Cej, Grašić-Kvesić i Silić 2013, 157). Također, utvrđeno je da najviše posuđuju sljedeće tipove filmova: igrane filmove posuđuje oko 62 % ispitanika, dokumentarne filmove posuđuje oko 28 % ispitanika, a animirane filmove oko 20 % ispitanika (Cej, Grašić-Kvesić i Silić 2013, 162). Za izgradnju filmskih zbirki u knjižnicama važan je dokument *Sloboda gledanja (Freedom to view)* u izdanju *Američkog knjižničarskog društva*,⁹ prema kojemu knjižnice trebaju ostvarivati sljedeće ciljeve kako bi korisnicima osigurale širok spektar izvora i usluga vezanih uz audiovizualnu građu:

- Ponuditi filmove, videozapise i ostalu audiovizualnu građu koji predstavljaju različita gledišta i izraze.
- Osigurati raznolikost gledišta, bez predrasuda o filmovima, videozapisima ili drugoj audiovizualnoj građi na temelju moralnih, vjerskih ili političkih uvjerenja proizvođača ili redatelja, i bez obzira na kontroverznost sadržaja.
- Boriti se svim zakonskim sredstvima za javnu slobodu gledanja (ALA 2007).

Osiguravanjem pristupa raznolikom znanju, informacijama i idejama, putem filmske građe, knjižnice potiču ostvarenje i očuvanje temeljnih demokratskih načela kao što je sloboda pristupa informacijama iz raznolikih izvora. Knjižnice koje osiguraju pristup kvalitetnoj, raznolikoj filmskoj građi, mogu pridobiti korisnike koji često ne mogu gledati takve filmove na komercijalnim mrežnim portalima poput YouTubea, Vimea i Netflix. M. Vollmar-Grone prije više od 15 godina preporučio je da narodne knjižnice izbjegnu natjecanje s videotekama tako da u zbirke uključe i starije filmske klasike, slabo dostupne strane i nezavisne filmove (Vollmar-Grone 2002, 24). Raznolikom filmskom zbirkom, sastavljenom od najnovijih *blockbustera* i najstarijih filmskih klasika te kvalitetnih filmova iz najrazličitijih država, knjižnice mogu pota-

knuti interes korisnika za svoju filmsku zbirku i udovoljiti njihovim raznolikim potrebama koje ne mogu ispuniti ni na komercijalnim mrežnim filmskim portalima ni putem piratskih portala. Ipak, kod izgradnje filmskih i ostalih zbirki knjižnice su često suočene s dilemom biranja između kvalitete i popularnosti građe. Rasprava o tome treba li ponajprije prikupljati građu visoke kvalitete ili građu koju korisnici traže, a da nije nužno i najkvalitetnija, ima svoju dugu povijest. S jedne strane, knjižničari kao što su H. Putnam i M. Dewey zastupali su tezu da je knjižnica „ozbiljna“ ustanova koja ponajprije prikuplja građu najviše kvalitete. S druge strane, knjižničari poput C. Cuttera i J. Winsora smatrali su da demokratska načela treba primijeniti i na knjižnicu, da knjižnica treba omogućiti pristup građi koju korisnici žele (Johnson 2018, 21). Budući da nijedna strana u toj raspravi nije mogla prevagnuti, optimalno je rješenje dileme održavanje balansa između kvalitetne i popularne građe unutar knjižnične zbirke. Pri tome je bitno napomenuti da kvalitetna građa može ujedno biti i popularna, a popularna građa može ujedno biti i kvalitetna – jedna od tih osobina građe ne isključuje nužno drugu.

Uspješnost u izgradnji knjižnične zbirke može se vrednovati na različite načine. Cilj je vrednovanja utvrditi ispunjava li određena zbirka ciljeve koje je knjižnica postavila, odgovara li zbirka potrebama korisnika, koje su prednosti, a koje su slabosti zbirke te kako se ona može unaprijediti. Jedna od metoda kojom se može procijeniti uspješnost izgradnje zbirke jest uspoređivanje koliko se djela s relevantnih popisa nalazi u knjižničnoj zbirci. U relevantne popise djela koji se mogu koristiti za tu svrhu pripadaju, na primjer, liste uspješnih knjiga ili filmova, katalozi velikih knjižnica, specijalizirane bibliografije (Nebesny i Švob 2002, 65). U istraživačkom dijelu ovoga rada koristit će se upravo lista uspješnih filmova prema mišljenju korisnika IMDb portala, na način da se istraži koji se filmovi s te liste nalaze u zbirkama istraženih knjižnica. P. Johnson navodi niz kriterija za vrednovanje pri odabiru različitih tipova građe za knjižnični fond. Sljedeći kriteriji vrednovanja mogu se koristiti pri odabiru filmske građe: sadržaj tj. tema djela, jezik, aktualnost, istinitost, sveobuhvatnost, stil tj. estetski aspekti, reputacija autora, nakladnika ili recenzenata, geografsko područje predstavljeno u djelu, kojem je tipu korisnika djelo namijenjeno, vizualna i zvučna kvaliteta, jedinstvenost sadržaja, cijena u odnosu na kvalitetu djela (Johnson 2018, 126). P. Clayton i G. E. Gorman smatraju da knjižničar treba poznavati zajednicu i nastojati ispuniti njezine informacijske želje i potrebe, ali ujedno imati na umu i svrhu knjižnice te imati jasan stav o tome kakva se zbirka izgrađuje (Clayton i Gorman 2001, 75). Stoga, knjižnica treba nastojati izgrađivati kvalitetne zbirke filmova, knjiga i druge građe, zbirke koje su u najvećoj mogućoj mjeri u skladu s korisničkim potrebama. Pri tome, ne treba zanemariti mogućnost utjecaja knjižnice na stvaranje i razvoj novih korisničkih interesa. Upravo raznolika zbirka kvalitetnih filmova iz različitih država i o različitim kulturama, osim što može zadovoljiti već postojeće interese korisnika, može također potaknuti razvoj njihovih interesa za nove tipove filmova.

5. Istraživanje

5.1. Ciljevi istraživanja

Prvi cilj istraživanja bio je ispitati u kojoj su mjeri filmovi s *Internet Movie Database* (IMDb) popisa najbolje ocijenjenih filmova zastupljeni u zbirkama velikih hrvatskih narodnih knjižnica. Drugi cilj istraživanja bio je da se za filmove s IMDb popisa koji se nalaze u knjižnicama istraži raznolikost s obzirom na državu podrijetla i period nastanka.

5.2. Metodologija istraživanja

IMDb popis sadrži dugometražne igrane filmove iz različitih dijelova svijeta i perioda, koji su najbolje ocijenjeni od korisnika IMDb-a i najpopularniji među korisnicima. Naime, osim visokih ocjena od strane korisnika, uvjet da bi pojedini film mogao biti na popisu jest da ga je ocijenilo najmanje 25 000 korisnika IMDb-a.¹⁰

U istraživanju je korištena metoda usporedbe kataloga¹¹ odabranih knjižnica s IMDb popisom 246 najboljih filmova prema ocjenama korisnika.¹² Cilj je usporedbe bio steći uvide o opsegu ponude filmova u velikim hrvatskim narodnim knjižnicama u odnosu na IMDb popis najbolje ocijenjenih filmova. Ovo je istraživanje dijelom napravljeno po uzoru na istraživanje u radu B. Sengula i suradnika koji su istražili koliko se filmova s IMDb popisa pedeset najbolje ocijenjenih filmova nalazi u narodnim knjižnicama u SAD-u (Bay Sengul et al. 2012, 352). Po uzoru na spomenuto istraživanje, u ovome je istraživanju svaki film s IMDb popisa tražen u katalozima odabranih hrvatskih narodnih knjižnica kako bi se ustanovilo koje ga knjižnice posjeduju. Prikupljanje podataka provedeno je tijekom srpnja 2021. godine. Ustanovljeno je koliko se filmova s IMDb popisa nalazi u istraženim knjižnicama, iz kojih su država ti filmovi te u kojim su periodima nastali.

U istraživanje su uključene tri velike narodne knjižnice u Hrvatskoj koje su odabrane prema količini građe u filmskim zbirkama (knjižnice koje imaju više od 2000 filmova u zbirci) te prema geografskom smještaju jer se nalaze u različitim regijama Hrvatske. To su *Gradska knjižnica Rijeka* (GKRI),¹³ *Gradska knjižnica Marka Marulića u Splitu* (GKMM)¹⁴ i *Knjižnice grada Zagreba* (KGZ).¹⁵ U sva ta tri grada postoji velika knjižnična mreža, tako da su osim središnjih knjižnica, u istraživanje uključene i njihove područne knjižnice i ogranci.

5.3. Rezultati istraživanja

Knjižnice grada Zagreba u 2021. godini imaju najveći udio filmova s IMDb popisa u svojoj zbirci (75,2 %), odnosno 185 filmova od ukupno 246. Kao što je vidljivo na Slici 1, na drugom se mjestu nalazi splitska *Gradska knjižnica Marka Marulića* sa 67,5 % zastupljenosti filmova s IMDb popisa u svojoj zbirci (166 filmova). *Gradska knjižnica Rijeka* ima najmanje filmova s IMDb popisa (49,2 % ili 121 film).

10 Budući da se ovaj IMDb popis mijenja tijekom vremena, važno je napomenuti da su podaci s popisa preuzeti na dan 13. prosinca 2017. Trenutačno na *webu* više nije dostupna ta verzija popisa jer su se filmovi na popisu i njihov poredak tijekom vremena mijenjali, ali se ipak izvorni popis filmova za dan 13. prosinca 2017. godine, korišten u istraživanju, može pronaći u *web* arhivu Wayback Machine na sljedećoj adresi: <https://web.archive.org/web/20171213233416/https://www.imdb.com/chart/top/>. Aktualni popis IMDb filmova najbolje ocijenjenih od strane korisnika dostupan je na adresi: <https://www.imdb.com/chart/top/>. Na istoj je stranici objašnjeno i kako se formira navedeni popis.

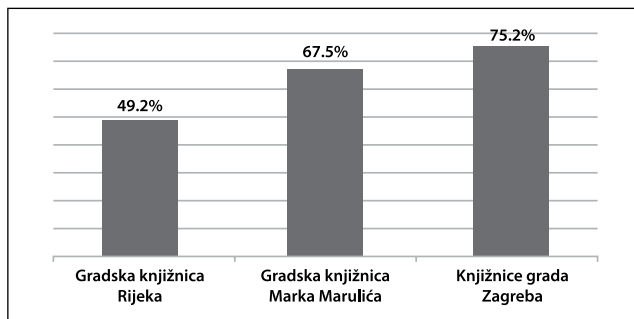
11 Metoda usporedbe kataloga = engleski prijevod: *checklist method*.

12 Ovaj IMDb popis sadrži ukupno 250 filmova. No, s popisa je u istraživanje uključeno 246 filmova jer su četiri filma s popisa objavljena 2017. godine. Za njih je mala mogućnost da su u vrijeme prikupljanja podataka bili objavljeni na DVD diskovima na hrvatskom tržištu, pa su stoga isključeni iz analize.

13 Gradska knjižnica Rijeka. Narodne knjižnice Primorsko-goranske županije. n.d. „O nama.“ Pristupljeno 24. kolovoza 2021. <https://gkr.hr/O-nama/Za-knjiznicare/Narodne-knjiznice/Narodne-knjiznice-Primorsko-goranske-zupanije>.

14 Gradska knjižnica Marka Marulića Split. n.d. „Službene informacije. O nama.“ Pristupljeno 24. kolovoza 2021. <http://www.gkmm.hr/podkategorija/sluzbeni-podatci>.

15 Knjižnice grada Zagreba. 2021. „Misija, vizija i strategija.“ Pristupljeno 24. kolovoza 2021. <http://www.kgz.hr/hr/o-nama/misija-vizija-i-strategija/222>.

Slika 1. Udio filmova s IMDb popisa u tri narodne knjižnice

Od 246 filmova s IMDb popisa, njih ukupno 193 ili 78,5 % nalazi se u barem jednoj od analiziranih knjižničnih zbirki. Također, utvrđeno je da u zbirkama knjižnica prevladavaju filmovi s IMDb popisa proizvedeni u Sjevernoj Americi (76,7 %, tj. 148 filmova), na drugom mjestu nalaze se filmovi iz Europe (16,1 %, tj. 31 film), na trećem su mjestu filmovi iz Azije (4,7 %, tj. devet filmova), na četvrtom su mjestu filmovi iz Južne Amerike (2,1 %, tj. četiri filma), dok su na petom mjestu filmovi iz Australije (0,5 %, tj. tek jedan film). Iako je na IMDb popisu najboljih filmova i jedan film iz Afrike, taj se film ipak nije našao ni u jednoj od analiziranih knjižnica.

Tablica 1. Usporedba udjela filmova s IMDb popisa i udjela istih filmova koji su dostupni u knjižnicama, prema kontinentima

Kontinent	Broj i postotak filmova na IMDb popisu	Broj i postotak filmova s IMDb popisa koji su dostupni u knjižnicama
Sjeverna Amerika	162 (65,9 %)	148 (76,6%)
Europa	49 (19,9%)	31 (16,1%)
Azija	27 (11%)	9 (4,7%)
Južna Amerika	5 (2%)	4 (2,1%)
Australija	2 (0,8%)	1 (0,5%)
Afrika	1 (0,4%)	0 (0%)
UKUPNO	246	193

Iz Tablice 1 vidljivo je da su filmovi iz Sjeverne Amerike (a to su velikom većinom filmovi iz SAD-a) vrlo dobro zastupljeni u knjižnicama u odnosu na njihov broj na IMDb popisu. U knjižnicama je čak 148 od ukupno 162 filma iz Sjeverne Amerike koji su na IMDb popisu. Znači da je u knjižnicama dostupno 91,4 % filmova iz Sjeverne Amerike. Filmovi iz Europe primjetno su podzastupljeni u knjižnicama u odnosu na njihov broj na IMDb popisu. U knjižnicama je dostupan 31 film od ukupno 49 filmova iz Europe koji su na IMDb popisu, tj. dostupno je 63,3 % filmova iz Europe. Također, u knjižnicama nedostaje dosta filmova iz Azije koji su na IMDb popisu. U knjižnicama je dostupno tek devet od ukupno 27 filmova iz Azije koji su na IMDb popisu, dakle dostupna je tek jedna trećina filmova iz Azije (33,3 %). Filmova iz Južne Amerike, Australije i Afrike nema puno na IMDb popisu, dok su u knjižnicama gotovo svi filmovi s IMDb popisa koji su iz Južne Amerike (četiri od pet filmova s IMDb popisa), iz Australije su na IMDb popisu dva filma, od čega je jedan u knjižnicama, dok iz Afrike u knjižnicama nema jedinog filma koji je na IMDb popisu.

Važan je rezultat istraživanja da je većina filmova s IMDb popisa koji se nalaze u knjižnicama iz SAD-a: 145 filmova, tj. 75,1 % od ukupno 193 filma s IMDb popisa. U Tablici 2 vidljivo

je da je u knjižnicama za oko 10 % veći udio zastupljenosti filmova s IMDb popisa koji su iz SAD-a, od udjela filmova iz te države na IMDb popisu. Od 160 filmova iz SAD-a s IMDb popisa njih je čak 145 ili 90,6 % dostupno u knjižnicama. S druge strane, filmovi s IMDb popisa iz mnogih drugih država primjetno su manje dostupni u knjižnicama. Na primjer, od 10 filmova iz Francuske s IMDb popisa tek tri filma ili 30 % filmova dostupno je u knjižnicama. Od 13 filmova iz Japana s IMDb popisa tek sedam filmova ili 53,9 % filmova dostupno je u knjižnicama. Od osam filmova iz Italije s IMDb popisa tek tri filma ili 37,5 % filmova dostupno je u knjižnicama. Od sedam filmova iz Indije s IMDb popisa nijedan nije dostupan u knjižnicama. Osim filmova iz SAD-a, u knjižnicama je dostupno i dosta filmova iz još jedne države engleskog govornog područja – od 17 filmova iz Velike Britanije s IMDb popisa u knjižnicama je dostupno čak 15 filmova ili 88,2 % filmova. U knjižnicama je također veća zastupljenost filmova iz Njemačke (80 %), Južne Koreje (66,7 %) i Švedske (100 %), no bitno je pri tome istaknuti da nema puno filmova iz tih država na IMDb popisu. Na primjer, od tri filma iz Švedske s IMDb popisa sva tri dostupna su u knjižnicama. Od pet filmova iz Njemačke s IMDb popisa četiri su filma dostupna u knjižnicama, a od tri filma iz Južne Koreje s IMDb popisa dva su filma dostupna u knjižnicama.

Tablica 2. Usporedba prema državi podrijetla, usporedba udjela filmova s IMDb popisa i udjela istih filmova koji su dostupni u knjižnicama

Država podrijetla filma	Broj i postotak filmova na IMDb popisu	Broj i postotak filmova s IMDb popisa koji su dostupni u knjižnicama
SAD	160 (65%)	145 (75,1%)
Velika Britanija	17 (6,9%)	15 (7,8%)
Japan	13 (5,3%)	6 (3,1%)
Francuska	10 (4,1%)	3 (1,6%)
Italija	8 (3,3%)	3 (1,6%)
Indija	7 (2,9%)	0 (0%)
Njemačka	5 (2%)	4 (2,1%)
Južna Koreja	3 (1,2%)	2 (1%)
Švedska	3 (1,2%)	3 (1,6%)
Argentina	2 (0,8%)	1 (0,5%)
Australija	2 (0,8%)	1 (0,5%)
Iran	2 (0,8%)	0 (0%)
Kanada	2 (0,8%)	2 (1%)
Kina	2 (0,8%)	1 (0,5%)
Meksiko	2 (0,8%)	2 (1%)
Rusija	2 (0,8%)	2 (1%)
Turska	2 (0,8%)	0 (0%)
Alžir	1 (0,4%)	0 (0%)
Bjelorusija	1 (0,4%)	0 (0%)
Brazil	1 (0,4%)	1 (0,5%)
Danska	1 (0,4%)	1 (0,5%)
UKUPNO	246	193

U Tablici 3 prikazana je analiza IMDb popisa prema godini nastanka filma te usporedba s filmovima koji se nalaze u knjižničnim zbirka 2021. godine. U obje kategorije prevladavaju filmovi snimljeni u zadnja tri desetljeća. Ipak, ako analiziramo stanje raznolikosti filmova u knjižnicama prema vremenu nastanka, ne može se reći da postoje veliki nerazmjeri ako se prema tom kriteriju usporede udjeli filmova s IMDb popisa i udjeli filmova s IMDb popisa koji su dostupni u knjižnicama. Uglavnom su ti udjeli podjednaki, za razliku od analize stanja raznolikosti u knjižnicama prema kriteriju države proizvodnje, tj. kontinenta proizvodnje – u prethodnom dijelu rada moglo se uočiti da su u knjižnicama nedostupni mnogi filmovi s IMDb popisa, posebno oni iz Europe i Azije, kojih ima dosta na IMDb popisu, dok ih u knjižnicama nedostaje.

Tablica 3. Usporedba udjela filmova s IMDb popisa i filmova koji su dostupni u knjižnicama, prema godini nastanka filma

Godina nastanka filma	Broj filmova na IMDb popisu (%)	Broj i postotak filmova s IMDb popisa koji su dostupni u knjižnicama
1920. – 1929.	6 (2,4%)	4 (2,1%)
1930. – 1939.	7 (2,8%)	4 (2,1%)
1940. – 1949.	12 (4,9%)	8 (4,2%)
1950. – 1959.	25 (10,2%)	11 (5,7%)
1960. – 1969.	18 (7,3%)	13 (6,7%)
1970. – 1979.	20 (8,1%)	18 (9,3%)
1980. – 1989.	30 (12,2%)	23 (11,9%)
1990. – 1999.	42 (17,1%)	37 (19,2%)
2000. – 2009.	52 (21,1%)	44 (22,8%)
2010. – 2017.	34 (13,8%)	31 (16,1%)
UKUPNO	246	193

Naposljetku, važno je napomenuti da se 21,6 % filmova (tj. 53 filma) s IMDb popisa ne nalazi ni u jednoj od knjižnica uključenih u istraživanje. Većina je tih nedostajućih filmova iz Europe (nedostaje 18 filmova) i iz Azije (također nedostaje 18 filmova) dok ih je znatno manje iz Sjeverne Amerike odakle u knjižnicama nedostaje tek 12 filmova s IMDb popisa, od ukupno 162 filma. Iz Južne Amerike, Australije i Afrike u knjižnicama nedostaje tek po jedan film s IMDb popisa, ali je pri tome bitno istaknuti da iz tih kontinenata ima vrlo malo filmova na samom IMDb popisu, za razliku od dosta filmova iz Sjeverne Amerike, Europe i Azije, koji su na IMDb popisu.

5.4. Rasprava

Istraživanje predstavljeno u ovom radu nadovezuje se na istraživanje Barbare Konjevod iz 2017. godine u kojemu se također istražila raznolikost filmova s IMDb popisa koji su dostupni u zbirka *Gradske knjižnice Rijeka*, *Gradske knjižnice Marka Marulića* u Splitu i *Knjižnica grada Zagreba* (Konjevod 2017). S obzirom na to da je u oba istraživanja korišten isti metodološki pristup, ukratko ćemo usporediti njihove rezultate.

U odnosu na 2017. godinu, te su tri knjižnice do 2021. godine u svojim zbirka ponešto povećale broj filmova s IMDb popisa. KGZ je u tom periodu povećala udio filmova s IMDb popisa za 3 %. GKMM je u tom periodu povećala udio filmova s IMDb popisa za 2 %, a GKRI također je povećala udio filmova s IMDb popisa za 2 %. Dok se 2021. godine od 246 filmova s IMDb popisa, njih ukupno 193 ili 78,5 % nalazilo u barem jednoj od analiziranih knjižničnih zbirki, 2017. godine u zbirka ih

je bilo nešto manje – 183 filma ili 74,4 %, tako da se u međuvremenu broj filmova s IMDb popisa u knjižnicama povećao za deset novih naslova, tj. za 4,1 %. Podaci o povećanju broja tih filmova indirektno ukazuju i na to da su knjižnice u periodu od 2017. do 2021. godine nastavile s nabavom filmova na DVD medijima, što znači da iako je u tom periodu dodatno u Hrvatskoj porasla popularnost mrežnih videoteka poput Netflixa, i dalje su se od hrvatskih filmskih nakladnika mogli nabaviti novi DVD naslovi te su knjižnice i dalje nastavile s nabavom tog tipa filmskog medija. Kao što je vidljivo u Tablici 4, u 2017. godini, kao i u 2021. godini, u zbirkama knjižnica prevladavaju filmovi s IMDb popisa proizvedeni u Sjevernoj Americi, a poredak se nije promijenio ni za udjele filmova s drugih kontinenata – na drugom su mjestu u objema godinama filmovi iz Europe, na trećem su mjestu filmovi iz Azije, na četvrtom su mjestu filmovi iz Južne Amerike, dok su na petom mjestu filmovi iz Australije.

Tablica 4. Usporedba udjela filmova s IMDb popisa i udjela istih filmova koji su dostupni u knjižnicama, prema kontinentima (2017. i 2019. godina)

Kontinent	Broj i postotak filmova na IMDb popisu	Broj i postotak filmova s IMDb popisa, dostupnih u knjižnicama 2017.	Broj i postotak filmova s IMDb popisa, dostupnih u knjižnicama 2021.
Sjeverna Amerika	162 (65,9 %)	143 (78,1%)	148 (76,6%)
Europa	49 (19,9%)	28 (15,3%)	31 (16,1%)
Azija	27 (11%)	9 (4,9%)	9 (4,7%)
Južna Amerika	5 (2%)	2 (1,1%)	4 (2,1%)
Australija	2 (0,8%)	1 (0,6%)	1 (0,5%)
Afrika	1 (0,4%)	0 (0%)	0 (0%)
UKUPNO	246	183	193

Bitno je istaknuti i to da rezultati istraživanja za obje godine ukazuju na to da u zbirkama istraženih knjižnica prevladavaju filmovi s IMDb popisa snimljeni u zadnja tri desetljeća te da je većina filmova s IMDb popisa koji se nalaze u knjižnicama iz SAD-a. Dominacija filmova iz SAD-a potvrđuje polaznu pretpostavku istraživanja da je u istraženim knjižnicama prisutna nedovoljno raznolika ponuda filmova s IMDb popisa, što se tiče država podrijetla filmova. Jedan je od mogućih razloga za takvo stanje filmskih zbirki taj da su filmovi iz SAD-a najpopularniji među korisnicima, ali i najdostupniji knjižničarima za nabavu. Američka filmska industrija izuzetno je komercijalno orijentirana, a holivudske kompanije oblikuju filmske interese brojnih gledatelja širom svijeta. Međutim, javne ustanove kao što su knjižnice, koje imaju cilj širiti znanja i vidike svojih korisnika o raznolikim kulturama i događanjima u Hrvatskoj i širom svijeta, nastojat će, osim kvalitetnih američkih filmova, svojim korisnicima ponuditi i kvalitetne filmove drugih kinematografija. Raznolike filmske zbirke korisnicima pružaju istinsku mogućnost za proširenje filmskih, društvenih i kulturnih horizonata. Raznolike su filmske zbirke u skladu s načelima i stavkama brojnih knjižničarskih dokumenata i literature – od IFLA-inih i UNESCO-ovih *Smjernica za razvoj službi i usluga* (Gill et al. 2003) – prema kojima je zadaća knjižnice osiguravanje pristupa raznolikim zbirkama i djelima mašte na svim medijima, preko *Glasgowske deklaracije*¹⁶ koja ističe da knjižnice trebaju odražavati različitost društva

16 International Federation of Library Associations and Institutions (IFLA). n.d. „The Glasgow Declaration on Libraries, Information Services and Intellectual Freedom.” Pristupljeno 24. kolovoza 2021. <http://www.ifla.org/publications/the-glasgow-declaration-on-libraries-information-services-and-intellectual-freedom>.

prikupljanjem i omogućavanjem korištenja raznolike građe, do ALA-ina dokumenta *Freedom to view*.¹⁷ Raznolika filmska ponuda doprinosi razvoju korisnika koji znaju kritički promišljati, vrednovati informacije, prihvaćati kulturnu raznolikost. Međutim, znatan problem koji otežava izgradnju raznolikih filmskih zbirki predstavlja nedostatak filmova iz različitih država i perioda. Domaći filmski nakladnici objavljuju uglavnom popularne i suvremene holivudske filmove jer im oni ponajviše jamče povrat uložених sredstava i najsigurniju zaradu. U situaciji kad ne postoji sustavna javna financijska potpora za objavljivanje raznolikih filmova, kao što postoji za objavljivanje knjiga, teško je očekivati da će biti objavljivano puno filmskih naslova tog tipa (Duić 2017, 117-18). Stoga su knjižnice u Hrvatskoj koje žele formirati zbirke s kvalitetnim, raznolikim filmovima, pred velikim izazovom – kako pronaći alternativne načine nabave tih filmova, tj. osigurati dostupnost tih filmova svojim korisnicima. Jedan od alternativnih načina, koji je primjeren za dio korisnika knjižnice koji dobro poznaju engleski ili neki drugi strani jezik, nabava je filmova iz inozemstva, filmova iz različitih država koji imaju engleske podnaslove ili podnaslove na drugim jezicima poput njemačkog, talijanskog i španjolskog. Prethodnim istraživanjem ustanovljeno je da većina ispitanika, korisnika knjižnice, vlada dovoljno dobro engleskim jezikom da bi mogli gledati filmove s engleskim podnaslovima, dok manji dio ispitanika poznaje dovoljno dobro i neki drugi strani jezik (Duić 2017, 177). Naravno, ima i korisnika koji se ne snalaze dovoljno dobro s engleskim i drugim stranim jezicima, te za njih ti dijelovi filmske zbirke neće biti pristupačni. Raznolikost filmske zbirke stoga bi trebalo nastojati povećati i na druge načine.

Mogućnost alternativne nabave filmova, koja ima veliki potencijal, suradnja je knjižnica s javnim institucijama poput HRT-a i *Hrvatske kinoteke*¹⁸ (Duić i Aparac-Jelušić 2016, 93). Kroz suradnju s tim institucijama koje imaju velike filmske zbirke domaćih igranih i dokumentarnih filmova, mogu se bolje ostvariti ciljevi knjižnica i samih tih institucija. Pojedini filmovi iz njihovih fondova mogli bi se u partnerstvu s knjižnicama objavljivati na DVD-u ili bi im se mogao pružiti pristup na *webu* u sklopu digitalnih knjižničnih zbirki, posebno s obzirom na to da DVD medij polako izlazi iz upotrebe. Tako se korisnicima knjižnica može proširiti pristup do hrvatske audiovizualne baštine, a osim što bi se time unaprijedila filmska ponuda u knjižnicama, ujedno bi se dodatno zaštitila i promovirala vrijedna domaća baština.

Kako bi osigurale dostupnost kvalitetnim, raznolikim filmovima, knjižnice mogu istražiti i koristiti mogućnosti pretplate na *streaming* filmske portale kao što su Netflix i Mubi, putem kojih korisnici knjižnice mogu gledati filmove iz različitih država i perioda na svojim računalima. No jedan je mogući problem kod mnogih filmskih portala tog tipa što određeni dio sadržaja nije preveden na hrvatski jezik, pa može biti razumljiv samo onom dijelu korisnika knjižnice koji govore strane jezike.

Još jedna mogućnost za razvoj raznolikih filmskih zbirki jest da pojedine knjižnice ili knjižnični konzorciji osim knjiga počnu samostalno objavljivati na *webu* ili putem DVD medija vrijedne domaće i strane filmove koji svojom kvalitetom zaslužuju da budu uvršteni u filmske zbirke, a za koje u Hrvatskoj ne postoji komercijalni interes neknjižničnih nakladnika. Tu je mogućnost u jednom prethodnom istraživanju većina intervjuiranih knjižničara smatrala prihvatljivom, iako su pri tome mnogi od njih izrazili zabrinutost vezanu za mogućnost financiranja takvog projekta i mogući nedostatak specifičnih potrebnih znanja i vještina za

17 ALA – American Library Association, 2006. „Freedom to View Statement“. Pristupljeno 18. prosinca 2021. <http://www.ala.org/rt/vrt/professionalsresources/vrtresources/freedomtoview>.

18 *Hrvatska kinoteka* dio je *Hrvatskog državnog arhiva* u Zagrebu.

aktivnost objave filmova kod zaposlenika knjižnice (Duić 2017, 125). Ipak, to su izazovi koji se mogu riješiti, naročito ako se u projekt objave filmova uključi veći broj knjižnica, pa i drugih baštinskih ustanova, te tako omoguću stručnu, distribucijsku i financijsku suradnju. Možda je jedan od najvećih izazova za taj tip projekta upravo u tome da se promijeni pogled na nakladničku ulogu knjižnice. Naime, kako do sada nije bilo projekata tog tipa, dobrim dijelom i zato što nije bilo povoljnih tehnoloških mogućnosti za njihovo ostvarenje, to može pružiti dojam da takvi projekti nisu izvedivi, da nisu dovoljno korisni ili da nisu nešto s čime bi se knjižničari uopće trebali baviti. No ne mora biti tako, upravo suprotno, aktivnija uloga knjižnica u nakladništvu i osiguravanju pristupa manje profitabilnim ili starijim audiovizualnim djelima može prilično doprinijeti tome da se u Hrvatskoj popuni praznina u ponudi i dostupnosti takvih djela, praznina koja zasigurno postoji i koju mnogi gledatelji i filmofili primjećuju, unatoč mnoštvu sadržaja na mrežnim videoportalima poput YouTubea ili Netflixa. Jer koliko god ti komercijalni filmski portali olakšavaju i proširuju pristup audiovizualnim djelima, oni ipak nemaju ni približno istu misiju i ciljeve poput knjižnica. To se dobro može primijetiti u njihovoj oskudnoj ponudi audiovizualnih djela iz Hrvatske, iz različitih dijelova svijeta te u nedostatku starijih audiovizualnih djela.

Naposljetku, predlažemo sljedeće knjižnične aktivnosti koje mogu doprinijeti izgradnji raznolikih filmskih zbirki, kao i jačanju svijesti knjižničnih korisnika i šire javnosti o značaju takvih zbirki i filmova:

- Osvješčivati i ukazivati na prednosti koje nude kvalitetni, raznoliki filmovi. Ti filmovi mogu imati veliku ulogu u formalnom i neformalnom obrazovanju, povećati interes za knjižnice, učenje stranih jezika, razvijati kritičko mišljenje i kreativnost.
- Posvetiti pozornost filmskoj edukaciji korisnika, organizirati filmske radionice za djecu i mlade, organizirati filmske večeri i filmske klubove, pisati i snimati preporuke za gledanje kvalitetnih, raznolikih filmova.
- Suradivati s filmskim distribucijskim kućama, posebice nezavisnim, te s audiovizualnim centrima i drugim institucijama koje se bave filmom.
- Suradivati s filmskim festivalima, primjerice, neki se filmovi u sklopu festivala ili nakon završetka festivala mogu prikazivati u knjižnicama.
- Osmisliti plan i smjernice za nabavu raznolike filmske građe i izgradnju raznolikih filmskih zbirki.
- Uključiti nove alate poput *streaming* servisa u knjižnične usluge.
- Istraživati interese i potrebe korisnika te ih uključiti u nabavu raznolike filmske građe.
- Provoditi istraživanja u području filmskih zbirki i kulturne raznolikosti knjižničnih zbirki.
- Razvijati programe filmskog obrazovanja na studijima knjižničarstva, kao i programe dodatnog filmskog obrazovanja knjižničara.

5.5. Zaključno o provedenom istraživanju

Istraživanje provedeno u radu omogućilo je detaljnije upoznavanje stanja raznolikosti filmskih zbirki u nekoliko velikih hrvatskih narodnih knjižnica. Značajan uvid iz istraživanja jest da u istraženim knjižnicama postoji natprosječna zastupljenost filmova iz SAD-a s IMDb popisa u odnosu na filmove iz drugih država s istog popisa. Kako bi se povećala raznolikost filmskih zbirki, u radu su predložene različite aktivnosti koje mogu doprinijeti ravnomjernijoj zastupljenosti filmova iz različitih država s IMDb popisa u knjižničnim zbirkama. Za

stjecanje dodatnih uvida o stanju raznolikosti filmskih zbirki hrvatskih knjižnica u buduća se istraživanja mogu uključiti narodne knjižnice koje nisu bile uključene u istraživanje, kao i istražiti raznolikost filmskih zbirki drugih vrsta knjižnica, na primjer, u školskim i sveučilišnim knjižnicama. Također, da bi se došlo do potpunijih uvida o stanju raznolikosti knjižničkih filmskih zbirki, u narednim istraživanjima koja koriste metodu usporedbe kataloga s popisom filmova, mogu se, osim IMDb popisa, koristiti druge vrste popisa filmova, na primjer, popis najboljih svjetskih filmova prema prosudbi filmskih kritičara i slično.

6. Zaključak

Rezultati istraživanja potvrđuju da zbirke sve tri analizirane knjižnice sadrže značajan broj filmova s IMDb popisa najboljih filmova, no da ipak u knjižnicama primjetno prevladavaju filmovi iz SAD-a, u odnosu na filmove iz drugih država s IMDb popisa. Nabava filmova snimljenih u različitim dijelovima svijeta i u različitim periodima, od početka 20. stoljeća do danas, stvarateljima zbirke definitivno predstavlja profesionalni izazov, s obzirom na brojne prepreke. Posebno je bitna prepreka nedostatak raznolikih filmova objavljenih od strane filmskih nakladnika, koji su nerijetko fokusirani pretežno na najprofitabilnija filmska djela, zanemarujući filmove koji nisu dovoljno popularni, tj. isplativi. Nažalost, to je također odlika tržišne ponude filmova u Hrvatskoj. Stoga rezultat ovog istraživanja i ne začuđuje previše jer je moguće da većina filmova s IMDb popisa, kojih nema u knjižnicama, nisu ni objavljeni od strane hrvatskih nakladnika. No, s druge strane, upravo ta situacija može biti dodatni izazov i motiv za knjižničare i knjižnice kao javne, neprofitne ustanove – izazov da pronalaze alternativne načine nabave i pružanja pristupa kvalitetnim, raznolikim audiovizualnim djelima. Suradnja između knjižnica i drugih ustanova, poput HRT-a, jedna je od mogućnosti jer kroz te suradnje knjižnice mogu doći do mnogih vrijednih domaćih i stranih filmova. Druga je mogućnost nabava u inozemstvu filmova iz raznih država i perioda, posebno filmova s engleskim podnaslovima. Značajan dio korisnika knjižnica zasigurno dovoljno dobro zna engleski jezik da može razumjeti filmove s engleskim podnaslovima. Na taj način knjižnica može nabavljati raznolike filmove iz cijelog svijeta i nadići ograničenja oskudne domaće filmske ponude.

Nepovoljna je okolnost da filmska raznolikost nažalost nije odlika glavnih filmskih distribucijskih i prikazivačkih kanala u Hrvatskoj, no ta se nepovoljna okolnost može promatrati i kao prilika za knjižnice. Naime, knjižnice koje pronađu načine za izgraditi raznolike zbirke filmova imat će ekskluzivnu ponudu jer mogu korisnicima pružiti nešto čega nema na komercijalnim televizijskim kanalima i u kino dvoranama.

Dodatni izazov za knjižnice može biti i u tome da znatan dio njihovih korisnika ne mora imati veliki interes za neholivudske i starije filmove. Međutim, u vezi s tim, ne treba zanemariti mogućnost knjižničkog utjecaja na proširenje tih interesa. Bogatom ponudom raznolikih filmova i zanimljivih programskih aktivnosti u knjižnici, vezanih uz te filmove, zasigurno se može potaknuti i manje zainteresirane korisnike na njihovu posudbu i gledanje. Prednost koju pri tome imaju knjižnice jest da u dobroj mjeri privlače i okupljaju osobe koje imaju razvijene interese za stjecanje novih intelektualnih i emocionalnih spoznaja, korisnike zainteresirane za upoznavanje različitih kultura, društvenih i individualnih fenomena u različitim razdobljima, dakle, upravo one osobe kojima raznolika zbirka filmova, uz raznolike zbirke knjiga i drugih tipova građe, može biti vrijedan oslonac za kontinuirano učenje i samoizgradnju.

Literatura

- ALA – American Library Association, 2006. „Freedom to view statement“. Pristupljeno 18. prosinca 2021. <http://www.ala.org/rt/vrt/professionalresources/vrtresources/freedomtoview>.
- Alexa Internet. n.d. „Imdb.com: competitive analysis, marketing mix and traffic.“ Pristupljeno 24. kolovoza 2021. <https://www.alexa.com/siteinfo/imdb.com>.
- Bay Sengul, Evren, Sarah C. Emery, Cheryl Torok Fleming, Lacy Hartman, Charles Ed Hill, Cara B. Stone i Debora Shaw. 2021. „Movies in public libraries: a checklist comparison with Internet Movie Database recommendations.“ *Public library quarterly* 31, br. 4: 352-62. <https://www.tandfonline.com/doi/abs/10.1080/01616846.2012.732496>.
- Cej, Višnja, Tea Grašić-Kvesić i Tomislav Silić. 2013. „Audiovizualna, multimedijalna i elektronička građa: istraživanje učestalosti korištenja.“ *Vjesnik bibliotekara Hrvatske* 56, br. 4: 145-68. <https://hrcak.srce.hr/142385>
- Clayton, Peter i G. E. Gorman. 2001. *Managing information resources in libraries: collection management in theory and practice*. London: Library Association Publishing.
- Crane, Douglas. 2021. „Are we reaching the end of library DVD collections?“ *Public Libraries Online*. 30. lipnja 2021. Pristupljeno 18. prosinca 2021. <http://publiclibrariesonline.org/2021/06/are-we-reaching-the-end-of-library-dvd-collections/>.
- Črnjar, Ljiljana i Andreja Silić. 2006. „Pogled i iskustva Gradske knjižnice Rijeka u uvođenju novih medija u svakodnevni rad.“ U *Knjižnica i mediji: zbornik*, uredili Ranka Javor i Silko Štefančić, 47-59. Zagreb: Knjižnice grada Zagreba.
- Duić, Mirko. 2017. „Istraživanje interesa za raznolike filmove kod posjetitelja mrežnih mjesta hrvatskih narodnih knjižnica.“ *Hrvatski filmski ljetopis* 10, br. 90-91: 167-80. https://www.bib.irb.hr/948979/download/948979.16_Istraivanje_interesa_za_raznolike_filmove_kod_posjetitelja_mrenih_mjesta_knjinica.pdf.
- Duić, Mirko. 2017. „Izgradnja raznolikih filmskih zbirki u narodnim knjižnicama.“ *Vjesnik bibliotekara Hrvatske* 60, br. 2-3: 111-35. <https://www.hkdrustvo.hr/vjesnik-bibliotekara-hrvatske/index.php/vbh/article/view/579>.
- Duić, Mirko i Tatjana Aparac-Jelušić. 2016. „Istraživanje o raznolikosti filmova u hrvatskim narodnim knjižnicama.“ *Hrvatski filmski ljetopis* 22, br. 86-87: 81-94.
- Evans, Edward G. 1987. *Developing library and information center collections*. Littleton, Colorado: Libraries Unlimited.
- Faletar, Ivana, Sanjica Faletar Tanacković i Darko Lacović. 2013. „Multikulturalne usluge

hrvatskih narodnih knjižnica.“ *Vjesnik bibliotekara Hrvatske* 55, br. 3-4: 153-88. <https://hrcak.srce.hr/106582>.

Gill, Philip et al. 2003. *Narodna knjižnica: IFLA-ine i UNESCO-ove smjernice za razvoj službi i usluga*. Zagreb: Hrvatsko knjižničarsko društvo.

Gradska knjižnica Marka Marulića Split. n.d. „Službene informacije. O nama.“ Pristupljeno 24. kolovoza 2021. <http://www.gkmm.hr/podkategorija/sluzbeni-podatci>.

Gradska knjižnica Rijeka. Narodne knjižnice Primorsko-goranske županije. n.d. „O nama.“ Pristupljeno 24. kolovoza 2021. <https://gkr.hr/O-nama/Za-knjiznicare/Narodne-knjiznice/Narodne-knjiznice-Primorsko-goranske-zupanije>.

Hajsig, Danka. 2006. „Neknjižna građa u Medioteci Gradske knjižnice u Zagrebu.“ U *Knjižnica i mediji: zbornik*, uredili Ranka Javor i Silko Štefančić, 41-46. Zagreb: Knjižnice grada Zagreba.

Hobbs, Renee, Liz Deslauriers i Pam Steager. 2019. *The library screen scene: Film and media literacy in schools, colleges, and communities*. Oxford University Press.

International Federation of Library Associations and Institutions (IFLA). n.d. “The Glasgow Declaration on Libraries, Information Services and Intellectual Freedom.” Pristupljeno 24. kolovoza 2021. <http://www.ifla.org/publications/the-glasgow-declaration-on-libraries-information-services-and-intellectual-freedom>.

IMDb. 2021. Pristupljeno 24. kolovoza 2021. <http://www.imdb.com>.

IMDb. 2021. „What is IMDb.“ Pristupljeno 24. kolovoza 2021. https://help.imdb.com/article/imdb/general-information/what-is-imdb/G836CY29Z4SGNMK5?ref_=helpart_nav_1#.

Iordanova, Dina. 2012. „Kinematografija na periferiji: uzdignuće ruba.“ *Hrvatski filmski ljetopis* 18, br. 72: 17-32. <http://www.hfs.hr/doc/ljetopis/hfl72-web.pdf>.

Jagec, Tomislav. 2004. „Ima li nekomercijalna mreža šanse?“ *Hrvatski filmski ljetopis* 10, br. 39: 97-112. <http://www.hfs.hr/doc/ljetopis/hfl39-web.pdf>.

Johnson, Peggy. 2018. *Fundamentals of collection development and management*. Chicago: American Library Association.

Knjižnice grada Zagreba. 2021. „Misija, vizija i strategija.“ Pristupljeno 24. kolovoza 2021. <http://www.kgz.hr/hr/o-nama/misija-vizija-i-strategija/222>.

Konjevod, Barbara. 2018. „Dostupnost i raznolikost filmova u hrvatskim narodnim knjižnicama u odnosu na IMDb listu najbolje ocijenjenih filmova: diplomski rad.“ Zadar: Sveučilište u Zadru. Dabar - digitalni akademski arhivi i repozitoriji. Pristupljeno 18. prosinca 2021. <https://dabar.srce.hr/islandora/object/unizd%3A2084>.

- Lorenzen, Mark. 2007. „Internationalization vs. Globalization of the Film Industry.“ *Industry and Innovation* 14, br. 4: 349-57. <https://www.tandfonline.com/doi/full/10.1080/13662710701543650>.
- Metacritic. 2021. Pristupljeno 24. kolovoza 2021. <http://www.metacritic.com>.
- Motion Picture Association of America (MPAA). n.d. „Film ratings.“ Pristupljeno 24. kolovoza 2021. <https://www.mpa.org/film-ratings>.
- Naun, Chew Chiat i K. C. Elhard. 2005. „Cataloguing, lies and videotape: Comparing the IMDb and the library catalogue.“ *Cataloging & classification quarterly* 41, br. 1: 23-43. https://www.tandfonline.com/doi/abs/10.1300/j104v41n01_03.
- Nebesny, Tatjana i Mira Švob. 2002. „Izgradnja knjižne zbirke u narodnim knjižnicama.“ U *Slobodan pristup informacijama u službi kulturnog razvitka: zbornik radova*, uredili Alemka Belan-Simić i Aleksandra Horvat, 56-75. Zagreb: Hrvatsko knjižničarsko društvo.
- Petr Balog, Kornelija, Martina Dragija Ivanović i Kristina Feldvari. 2010. „Percepcija kvalitete ‘iznutra’: razgovori s ravnateljima narodnih i voditeljima visokoškolskih knjižnica.“ *Vjesnik bibliotekara Hrvatske* 53, br. 3/4: 1-24. <https://hrcak.srce.hr/80502>
- Rotten Tomatoes. 2021. Pristupljeno 24. kolovoza 2021. <https://www.rottentomatoes.com>.
- Saraee, Mohamad, Sean White, J. Eccleston. 2004. „A data mining approach to analysis and prediction of movie ratings.“ *WIT Transactions On Information And Communication Technologies* 33: 343-52. <https://www.witpress.com/elibRARY/wit-transactions-on-information-and-communication-technologies/33/14248>.
- Scott, Allenn J. 2002. „A new map of Hollywood: the production and distribution of American motion pictures.“ *Regional studies* 36, br. 9: 957-75. <https://www.tandfonline.com/doi/abs/10.1080/0034340022000022215>.
- Royan, Bruce et al. 2005. *Smjernice za audiovizualnu i multimedijску u knjižnicama i drugim ustanovama*. Zagreb: Hrvatsko knjižničarsko društvo.
- Tadić, Katica. 1994. *Rad u knjižnici - priručnik za knjižničare*. Opatija: Naklada Benja.
- Tomašević, Nives. 2015. *Kreativna industrija i nakladništvo*. Zagreb: Naklada Ljevak.
- Vollmar-Grone, Michael. 2002. „Public library video collections.“ U *Video collection development in multi-type libraries: a handbook*, uredio G. P. Handman, 15-39. Westport, SAD: Greenwood.
- Vrana, Radovan i Jasna Kovačević. 2017. „Razvoj knjižničnih zbirki kao preduvjet i mjera razvoja knjižnice.“ *Vjesnik bibliotekara Hrvatske* 60, br. 1: 79-102. <https://hrcak.srce.hr/189113>

Abstract

Film Availability and Diversity in Large Croatian Public Libraries in Relation to the IMDb List

Objective. The primary objective of this paper was to examine the extent to which the highest ranked films by the viewers, according to the Internet Movie Database (IMDb), are represented in the collections of the *Public Library of Rijeka*, *Public Library of Marko Marulić* in Split and the *Zagreb Public Libraries*. Another objective was to gain insight about the diversity of films from this list which are available in the libraries - the diversity related to the countries in which the films from the IMDb list were produced and the time periods in which they were produced.

Methodology. The checklist method was used. The records from the catalogues of selected libraries were compared with the list of best films according to the users of the important Internet Movie Database portal, one of the most important web sources of film information. The research data were collected in 2021.

Findings. The findings show that the libraries surveyed have approximately 50% to about 70% of films from the IMDb list in their collections. It was established that, in their collections, the libraries are considerably more likely to have films from the USA that are on the IMDb list than films from other countries that are on the same list. In terms of the time period of film production, there are no significant discrepancies between the films from the IMDb list that are in the libraries and the films on the IMDb list itself.

Practical implications. The paper contains proposals of activities that can support the creation of diverse film collections.

Originality/Value. The paper emphasizes the importance and possibilities of strengthening diverse film collections. It presents and explores a topic which is rarely represented in the literature

KEYWORDS: cultural diversity, film collections, Internet Movie Database (IMDb), public libraries